

Handleiding Power Point presentatie

VLIEGENDE VLAKKEN

Adviezen voor Power Point - presentaties

HANDLEIDING POWERPOINT PRESENTATIE.....	1
1 UITERLIJK.....	2
1.1 GEBRUIK EEN STAPSGEWIJZE OPBOUW	2
1.2 GLASGERINKEL	2
1.3 GEBRUIK GEEN EFFECTEN	3
1.4 GEBRUIK GEEN GELUID	3
1.5 DRAAIKOLK	3
1.6 GEBRUIK KLEUR.....	3
1.7 CONTROLEER HOE UW DIAVOORSTELLING ER GEPROJECTEERD UITZIET	3
1.8 TOP-VIJF VAN ERGERNISSEN BIJ POWERPOINT-PRESENTATIES	4
1.9 GEBRUIK DE STANDAARDONTWERPEN VAN POWERPOINT NIET KLAKKELOOS	4
1.10 BEWERK GEKOPIEERDE ILLUSTRATIES	4
1.11 ANTICIPEER OP TECHNISCHE TEGENSLAG.....	4
1.12 GEBRUIK HET TOETSENBORD OM TE BLADEREN.....	4
1.13 MAAK EEN UITDRAAI VOOR HET PUBLIEK.....	5
2 PRESENTEREN.....	5
2.1 KIJK NAAR HET PUBLIEK	5
2.2 LAAT HET LICHT AAN.....	5
2.3 WIJS MET HANDGEBAAAR OF AANWIJSTOK AAN	5
2.4 SOBERHEID.....	6

Bron : Wim Blokzijl en Roos Naeff - Instituut voor Techniek & Communicatie, Technische Universiteit Delft

Veel sprekers maken tegenwoordig gebruik van het computerprogramma PowerPoint voor de visuele ondersteuning van hun presentaties. Toehoorders waarderen dat, maar klagen vaak over de manier waarop het wordt gebruikt. Tijd voor wat richtlijnen voor het ontwerpen van zo'n diapresentatie en voor de bediening van de programma's en de bijbehorende apparatuur.

Een lezing op een academisch congres. De spreker projecteert met een overheadprojector transparanten ('sheets') die eruit zien als pagina's uit een ambtelijke nota. "Ik vrees dat het voor u niet te lezen is," deelt hij zijn gehoor opgewekt mee, "maar we zullen het ermee moeten doen." Zijn vrees is gegrond. Vervolgens vertrouwt hij de aanwezigen ook nog eens toe dat hij dit van zijn studenten "nooit zou pikken". Toehoorders die op congressen verzekerd willen zijn van leesbare sheets, doen er nog steeds goed aan om een verrekijker mee te nemen. Toch is sinds een jaar of vijf de toesprakencultuur aan het veranderen. Moderne sprekers worstelen niet meer met krom getrokken transparanten, maar projecteren hun doorgaans uitstekend leesbare teksten digitaal. Langzaam maar zeker verliest de overheadprojector terrein; zijn opvolgers zijn het videokanon en het presentatieprogramma PowerPoint.

1 Uiterlijk

Stel, u gaat op een congres een lezing houden. De materie die u gaat behandelen is complex, maar u vertrouwt op uw visuele ondersteuning: die moet een belangrijke bijdrage leveren aan de begrijpelijkheid van uw betoog. Waar moet u op letten bij de voorbereiding en de presentatie? We beginnen bij het uiterlijk van de dia's. Uit een andere enquête, die vorig jaar onder ruim duizend ingenieurs werd gehouden, kwam al naar voren dat een heldere structuur het meest gewaardeerde kenmerk is van presentaties. Er zijn in ieder geval twee mogelijkheden om met dia's de structuur van een verhaal te ondersteunen.

1.1 Gebruik een stapsgewijze opbouw

U presenteert afzonderlijke dia's overzichtelijker door gebruik te maken van een stapsgewijze opbouw. PowerPoint laat de verschillende onderdelen die op een dia behandeld worden dan één voor één op het scherm verschijnen. Dit is de moderne tegenhanger van het gedeeltelijk met een vel papier afdekken van transparanten. Een meerderheid van de ondervraagden uit ons onderzoek geeft de voorkeur aan deze stapsgewijze opbouw boven het in een keer laten verschijnen van de volledige dia. Stapsgewijs opbouwen is overigens minder zinvol als de verschillende onderdelen in een hoog tempo worden behandeld. Maak er alleen gebruik van als u langer bij elk punt blijft stilstaan, anders wordt de presentatie nodeloos vertraagd. Zet een structuurkolom op de dia 's Een goede manier om ervoor te zorgen dat de toehoorders het overzicht over de hele presentatie behouden, is het toevoegen van een kolom aan de zijkant van elke dia, waarin de globale opbouw van de voordracht is weergegeven. Zo'n kolom is vergelijkbaar met de navigatiebalk die vaak op websites staat. Wilt u het echt mooi doen, dan laat u steeds het punt dat aan de orde is oplichten. Helaas kan zo'n structuurkolom binnen PowerPoint niet automatisch worden ingevoerd u zult hem handmatig moeten maken.

1.2 Glasgerinkel

Onze respondenten hebben een afkeer van een al te barokke visuele ondersteuning. Twee veelgenoemde ergernissen zijn animatie effecten en geluidjes.

1.3 Gebruik geen effecten

Sommige sprekers lijken te vrezen dat hun dia's er te simpel uitzien; hun publiek zou de indruk kunnen krijgen dat er weinig werk is verzet. PowerPoint biedt zulke sprekers een breed scala aan mogelijkheden om hun voorstelling op te leuken. Ze kunnen bijvoorbeeld gebruikmaken van animatie: tekstregels en figuren vliegen dan spiraalsgewijs het beeld in, Happen om als lamellen of zwellen op vanuit het niets om maar een paar mogelijkheden te noemen. Wie uit al dit moois geen keuze kan maken, kiest voor de optie 'willekeurig effect': elke volgende regel verschijnt dan op een andere manier dan de vorige, zodat de spreker zelf niet meer weet wat hem tijdens de presentatie te wachten staat. Niets is beter geschikt om uw toehoorders te irriteren dan het op deze manier aan te pakken.

Animatie effecten komen uit ons onderzoek naar voren als ergernis nummer één, respondenten spreken smalend van "zoevende zinnen" en "vliegende vlakken". Toch kunnen animaties wel degelijk ook op een goede manier gebruikt worden. Met enig handwerk - PowerPoint heeft er geen specifiek hulpmiddel voor - kunt u bijvoorbeeld uit een tekening een detail naar voren laten bewegen, alsof u er een vergrootglas voor houdt. Dit kan verhelderend werken.

1.4 Gebruik geen geluid

PowerPoint biedt de mogelijkheid om elke verandering op de dia te accentueren met geluidseffecten bijvoorbeeld glasgerinkel of de herrie van een voorbij razende motor. Gebruik ze liever niet: onze respondenten zijn uiterst onverdraagzaam tegenover geluidshobbyisten.

1.5 Draaikolk

Hoewel PowerPoint speciaal is gemaakt voor het ontwerpen van presentatiedia's, gaat het opmaakproces niet vanzelf. Met de lettergrootte zit het meestal wel goed, het programma regelt die automatisch. Maar veel andere opmaaktaken vergen nog de nodige inspanning van gebruikers. We behandelen hier de belangrijkste: kleurgebruik en het werken met illustraties.

1.6 Gebruik kleur

Het ouderwetse en saaie transparanten uiterlijk van zwarte letters op een witte achtergrond kan in PowerPoint gemakkelijk (en gratis!) worden verlevendigd met kleur. Door kleuren op elke dia terug te laten komen, creëert u een soort huisstijl; dit zorgt voor eenheid in de diavoorstelling. Onze respondenten hebben geen duidelijke voorkeur voor specifieke kleuren. Wel benadrukken zij het belang van een helder contrast tussen tekst en achtergrond. Daarnaast stellen ze een sober kleurgebruik op prijs. Functionaliteit is hierbij de maatstaf - plaatst u een afwijkend kleurvlak alleen voor de sier, of wilt u er bijvoorbeeld een structuurkolom mee accentueren? In het eerste geval kan zo'n vlak beter achterwege blijven.

1.7 Controleer hoe uw diavoorstelling er geprojecteerd uitziet

Geprojecteerd zien kleuren er vaak lichter uit dan op de monitor van uw computer. Zo kan een lichtblauwe tekst op een donkerblauwe achtergrond op een monitor goed leesbaar zijn, terwijl het contrast bij projectie sterk vermindert, omdat het donkerblauw verbleekt. Moeilijk leesbare dia's zijn het gevolg. Ook bij gebruik van verschillende kleuren, zoals blauw op wit, kan dit probleem zich voordoen. Controleer dus altijd hoe uw diavoorstelling er geprojecteerd uitziet.

1.8 TOP-VIJF VAN ERGERNISSEN BIJ POWERPOINT- PRESENTATIES

Bewegende beeldelementen (animatie-effecten)
Slechte opmaak/verkeerde kleurencombinaties.
Diavoorstelling eist te veel aandacht op ten nadele van de spreker
Spreker kan niet omgaan met PowerPoint

1.9 Gebruik de standaardontwerpen van PowerPoint niet klakkeloos

PowerPoint levert desgewenst standaardontwerpen voor de volledige opmaak van een diavoorstelling. De gebruiker hoeft alleen nog maar tekst in te vullen. Er is keuze uit vele creaties, met tot de verbeelding sprekende namen als vuurbol en draaikolk. Een goede opmaak is hiermee nog niet gegarandeerd. Zo bestaat het draaikolkontwerp uit een licht met donkerblauw gevlekte achtergrond met daarop witte letters. Een ongelukkige combinatie: op de lichte vlekken is tekst minder goed te onderscheiden. De achtergrond zelf is bovendien vrij druk. Sommige andere ontwerpen geven soortgelijke problemen. Los hiervan is niet iedereen gecharmeerd van de clichématige Microsoft ontwerpen.

1.10 Bewerk gekopieerde illustraties

Het is met PowerPoint gemakkelijk om plaatjes en tabellen, bijvoorbeeld uit andere programma's of van internet, op te nemen in de eigen presentatie. Maar veel van deze plaatjes waren oorspronkelijk helemaal niet voor een presentatie bedoeld. Dat blijkt wanneer ze worden geprojecteerd: de aanwezigen zien onduidelijke legenda's, te dunne lijnen en onleesbare getallen. Kopieer afbeeldingen dus niet rechtstreeks naar uw diavoorstelling, maar bewerk ze zodat ze geschikt zijn voor vertoning in een zaal.

1.11 Anticipeer op technische tegenslag

Met een goedverzorgde opmaak bent u er nog niet. U kunt ook te maken krijgen met soms onvoorspelbare apparatuur en andere ongemakken. Neem daarom de volgende voorzorgsmaatregelen:

Vraag aan de organisatie of er een computer, een videoprojector en zo nodig een USB stik (opslag voor computergegevens) in de zaal aanwezig zijn.

Inspecteer de zaal tijdig; vertrouw niet blind op beloftes van de organisatie.

Controleer of de computer in de presentatiezaal genoeg capaciteit heeft om uw diavoorstelling af te spelen. Plaatjes en filmpjes kunnen soms te veel geheugenruimte in beslag nemen.

Controleer of uw diavoorstelling goed loopt op de versie van PowerPoint die in de presentatiezaal draait.

Controleer of de schermbeveiliging uit staat. Zet, wanneer de visuele ondersteuning werkelijk onmisbaar is, uw diavoorstelling ook op transparanten, als noodvoorziening bij onverwachte technische problemen. Een overheadprojector is meestal gemakkelijk te regelen.

1.12 Gebruik het toetsenbord om te bladeren

Nu rest er nog een technische kwestie: de bediening van PowerPoint tijdens de voordracht. Die vergt enige handigheid. Doorklikken naar de volgende dia kan iedereen. Veel sprekers beginnen echter te klungelen als ze op zoek zijn naar een specifieke dia, en er dus gebladerd moet worden. Ondeskundige bladeraars gebruiken in zo'n geval de muis. Hiermee toveren ze onvermijdelijk navigatiemenu's op het scherm die helemaal niet voor het publiek bedoeld zijn. Vaak mondt dit uit in een langdurige kliksessie die de presentatie geheel doodlegt.

Dit kan veel eleganter. Met het toetsenbord gaat u soepel tussen de dia's heen en weer. Als u tijdens de presentatie het nummer van de dia intoetst en op 'Enter' drukt, springt de gewenste dia direct te voorschijn. Het is dan wel handig om een uitdraai van de diavoorstelling mee te nemen, zodat u weet welk nummer de gezochte dia heeft - het printmenu heeft hier voor de optie: 'Afdrukken: overzicht'. Het is dus zaak om goed overweg te kunnen met het toetsenbord. Druk, terwijl u thuis de diavoorstelling bekijkt, eens op 'F1'. Er verschijnt dan een overzicht met een aantal praktische sneltoetsen.

1.13 Maak een uitdraai voor het publiek

Ook uw publiek wil graag een uitdraai van de dia's. Leergierige toehoorders hebben er een handige samenvatting aan, waar ze bovendien aantekeningen op kunnen maken. Het printmenu bevat de optie 'Hand-outs', waarmee u meerdere dia's verkleind op een A4'tje krijgt.

2 Presenteren

Met PowerPoint kunt u in feite op dezelfde manier blijven presenteren als met een overheadprojector. Drie algemeen bekende en vaak genegeerde presentatie regels verdienen extra aandacht.

2.1 Kijk naar het publiek

Kijk naar de zaal, niet naar het scherm. Dit is belangrijk, omdat de kleurrijke dia's al erg veel aandacht trekken. Wanneer ook de spreker zelf steeds naar het scherm tuurt, wordt het publiek extra gestimuleerd om hem of haar geen blik meer waardig te gunnen. Veel non-verbale communicatie, zoals gebaren en mimiek, gaat zo verloren.

2.2 Laat het licht aan

Een verduisterde zaal wekt associaties met een slaapkamer; bovendien is het in de schemering moeilijker om oogcontact te maken met het publiek. Sommige sprekers vrezen echter voor een matige zichtbaarheid van hun mooie dia's, en draaien daarom voor de zekerheid het zaallicht toch maar helemaal uit. Noodzakelijk is dit nooit. Een bijkomend nadeel van een donkere zaal is dat toehoorders hun eigen aantekeningen niet meer kunnen lezen.

2.3 Wijs met handgebaar of aanwijsstok aan

Bij presentaties met transparanten kan de spreker de aandacht van het publiek richten op een bepaald onderdeel door ernaar te wijzen. Dat aanwijzen is in principe overbodig wanneer sprekers hun dia's stapsgewijs opbouwen; dit heeft immers hetzelfde effect. Toch vinden de meeste respondenten dat de spreker ook in dat geval moet blijven aanwijzen. Over de geschiktste manier om dat te doen verschillen de meningen. Aanwijzen met een handgebaar richting scherm is licht favoriet, maar een aanwijsstok gebruiken kan ook.

Wees voorzichtig met het gebruik van de laserpen; die laat zich lastig besturen. Dat bleek bijvoorbeeld bij een, verder uiterst geslaagde, lezing van kunsthistoricus en presentator Henk van Os. Hij gebruikte zo'n pen om er op zijn dia's interessante details van middeleeuwse kunstschaten mee aan te wijzen, maar verloor zelf regelmatig de lichtvlek uit het oog. Die bibberde dan in razende vaart over de muren en het plafond. Een bijkomend gevaar - zo reëel dat er al Kamervragen over zijn gesteld - is dat de lichtstraal netvliesbeschadiging kan veroorzaken. De vragen hebben overigens niet geleid tot een verbod.

2.4 Soberheid

Kortom, PowerPoint is een goed hulpmiddel om de aandacht van het publiek te vangen: het kan presentaties aantrekkelijk en overzichtelijk maken als de gebruiker ermee om weet te gaan. Soberheid is hierbij het sleutelwoord. Veel toehoorders hebben geen behoefte aan een overvloed aan technische trucs. Met PowerPoint gaat niet alles vanzelf. Moeizaam handwerk is bijvoorbeeld nodig voor het maken van een structuurkolom; dat zou automatisch moeten kunnen. Ook zou het programma betere ondersteuning mogen bieden bij het verzorgen van goede contrasten binnen een dia. Tot slot verdient het overweging om functies als animatie effecten en geluiden uit een volgende versie van het presentatieprogramma te verwijderen. Sommige sprekers moeten tegen zichzelf worden beschermd.